

Vsi sveti

Po vseh razredih pišemo zdaj naloge s tem naslovom. Ne vem, ali se učitelji to med seboj zmenijo ali pa je taka navada že iz starodavnih časov. Na vsak način je težko pisati vsako leto o isti stvari in zraven kaj novega povedati. Škoda, da nisem shranil zvezkov iz prejšnjih let, pa bi imel zdaj prav malo dela. Stavke bi nekoliko preobrnil in podaljšal, saj se gospod učitelj gotovo ne spominja, kakšne sem mu nakvasil prejšnje leto.

Rekli so nam, naj napišemo spomin na ta praznik iz zgodnjih otroških let. Prav rad, toda kdo naj se spomni, če se mi je to in ono dogodilo ravno o Vseh svetih. Morda je bilo nekaj dni prej, lahko pa tudi pozneje. Vem na primer, da sem bil dostikrat tepen, a se ne morem spomniti, če je bilo to ravno na praznik Vseh svetnikov. Na pokopališču vem, da še nisem bil kaznovan, v cerkvi pa že. Cerkovnik me je nekoč povlekel za uhelj in mi tako naravnal glavo proti oltarju. Vzrok pa je bil Krivčev Tone, ki je prekladal podobice po mašni knjižici, jaz sem ga pa gledal, ker je bil na moji desnici. Strašno me je bilo sram pred ljudmi, še bolj pa strah, če je to videl moj oče ali kdo drugi, ki bi nesel to očetu na nos. Pa je ostala stvar skrita med nama s cerkovnikom. Tega moža imam v resnici rad, ker ni taka čenča, da bi vsako stvar obešal na veliki zvon. Kadar ga srečam, ga pozdravim.

V šoli so rekli, da lahko napišem vse, kar je v zvezi z Vsemi sveti. Zato sem naredil najprej uvod, kakor delajo to pravi pisatelji.

Pisati hočem o prešcah, ki so resnično v zvezi s praznikom Vseh svetnikov in Vernih duš. Toda besed ne bom kar tako stresal iz rokava, ampak napisati hočem to, kar sem sam doživel.

Ko sem bil v šestem letu, so me poslali na jesen k teti Micki, ki ima kmetijo na Dolenjskem. Prišla je sama pome v mesto in me vzela s seboj. Kadar je prišla k nam, je bilo v naši hiši vedno veselo. Njena košara ni bila nikoli prazna, kar je bilo zlasti nam otrokom zelo všeč. Poletni raznovrstno sadje, pozimi štruklji, mesnina, suho sadje, orehi in Bog ve kaj še. Pa kratkočasna je bila ta teta, da smo se vedno smejali. Kdo bi tedaj ne šel s tako teto? Večkrat me je že vabila, pa so starši vedno odvrčali, češ da sem premajhen. V šestem letu sem pa odločil sam in ugovarjal: »Lansko leto sem bil premajhen, predlansko tudi, kdaj pa bom nehal biti majhen?«

Smejali so se mi in rekli: »Pa pojdi.« — Teta je pravila, da ima polno sadja, ki ga nima kdo ob jutrih pobirati, jaz bi pa bil kot nalašč za tako delo, ker imam roke, še bolj pri tleh, kot se je izrazila teta.

Tako sem odšel s teto Micko nekako sredi septembra na Dolenjsko. Že voznja z vlakom je bila zame velika novost. Do takrat še nisem imel take sreče, samo v mislih sem se včasih vozil z ljudmi, ki se jim videl v vlaku.

Tetin dom je bil blizu železnice in že to mi je bilo prav všeč. Še bolj pa mi je ugajala njena domačija. Tu sem našel polno novih stvari, ki so mi bile kot mestnemu otroku do takrat neznane.

Teta je bila čisto sama, le dekle je imela za pomoč pri delu. Precej prve dni sem se spravil nad sadje, ki ga je bilo res na pretek. Jedel sem ga, kolikor se mi je ljubilo. Sladkih češpelj še danes ne morem pozabiti, prav tako ne onih sočnih hrušk koncem hiše. Pobiral sem sadje najmanj dvakrat na dan in nosil košare v klet. Zvečer smo pa rezali krlhle in jih devali sušit na sonce, v peč in na peč.

Kmalu sem se seznanil in sprijaznil tudi s sosedovimi otroki. Bili so prav prijetni družabniki in marsikako novo smo uganili proti večeru na paši. Teta je imela tri krave. Sosedovi so bili bolj revni in so imeli samo eno. Zganjali smo jih skupaj na log, tam kurili, pekli krompir in jabolka ter se veselili do poznega mraka. Na krave ni bilo treba dosti paziti, ker niso uhajale nikamor z loga, ta pa je bil tako naš in sosedov. Pri teh kmetskih opravilih so mi potekali najlepši dnevi, kar sem jih kdaj doživel.

Od doma je prišlo medtem pismo, da se bom moral vrniti, kar mi je bilo pa prav malo po volji. Sosedovi fantički so me nagovarjali, naj ostanem še toliko časa, da bomo pobrali prešce. To se vrši dan pred Vsemi sveti. Ko sem razodel ta načrt teti Micki, ni bila prav nič zadovoljna in je rekla: »Prešce pobirajo samo revni otroci, pri nas pa imamo že toliko, da lahko prešce drugim dajemo. Ne bilo bi lepo, če bi jih šel nabirat tudi ti.«

Zdaj sem bil res v zadregi: na eni strani teta s svojo prepovedjo, na drugi pa sosedovi otroci s svojim nagovarjanjem in zagotavljanjem, kako je to prijetno delo.

Teta mi je tudi pojasnila pomen prešce, kar sem si prav dobro zapomnil. Gospodinje spečejo revnim ljudem hlebčke kruha, da bi tudi ti molili za verne duše v vicah. Dan pred Vsemi sveti hodijo odrasli siromaki in otroci revnih staršev od hiše do hiše in gospodinje jim darujejo hlebčke, imenovane prešce.

Zdaj mi je le to rojilo po glavi, kako bi se zmuznil od doma in šel s sosedovimi po prešce, ne da bi teta vedela za to.

Še zvečer pred nabiralnim dnem nisem vedel gotovo, če bom mogel iti. Sosedovim otrokom sem obljubil, da pridem le v tem primeru, če bo odšla teta ta dan k sveti maši. Čakali naj bi me za sosedovim skednjem.

Spal sem v podstrešni sobi, od koder se je videlo na stezo, ki vodi proti farni cerkvi. Večkrat sem se prebudil, ker sem se bal, da bi zamudil ugodno priliko. V jutranjem mraku sem začul v spodnjih prostorih zapiranje vrat, kar mi je pričalo, da se teta odpravlja v cerkev. Videl sem skozi okno, da je hitela, zavita v veliko ogrinjalno ruto, po stezi proti fari. Vedel sem, da se v dveh urah skoraj ne more vrniti. Pol ure je do fare, pol nazaj, maša traja tudi pol ure in gotovo se bo teta še kaj pomudila v trgovini ali pri znankah kot navadno.

V hipu sem bil pripravljen za odhod k sosedovim. Po navodilih tovarišev sem že zvečer pripravil vrečo za nabiranje preše. Zmuznil sem se pri zadnjih vratih za sosedov skedenj, kjer so me že čakali moji prijatelji. Nihče me ni videl. Dekla je bila ta čas vedno v hlevu in gotovo je ni zanimalo, kar mi je teta prepovedala.

Stekli smo po stezi čez log proti prvi vasi, dobrih deset minut proč od tetinega doma. Po cestah je bilo že polno nabiralcev preše. Uvrstili smo se še mi v to družbo in stopali od hiše do hiše, iz veže v vežo. Otroci so že kar vedeli, v katere hiše naj gremo. Prav revne smo izpustili. Imel sem kmalu v vrečki kakih deset hlebčkov. Povsod smo se zahvalili: »Bog plačaj vam in vernim dušam v vicah.«

Neka gospodinja v prvi vasi me malo bolj pazljivo ogleda in pravi: »Fant, ti si pa gosposki. Za takega se ne spodobi, da odjeda revnim priboljšek...«

Te besede so bile zame mrzel poliv. Postalo me je sram. Gospodinja je gotovo poznala tudi mojo teto — in tako bo prišla vsa stvar na dan. Veselo vrvenje z mladino od hiše do hiše me v hipu ni več veselilo. Svoj sklep sem na cesti razodel tovarišem in rekel: »Jaz grem domov!«

Silili so me sicer, naj grem z njimi naprej, a mene je v hipu minilo veselje. Ubral sem jo po bližnjici proti tetinemu domu. Mimo domačega skednja gredé sem skrnil nabrane preše pod seno v svisljih ter se skrivno splazil pri zadnjih vežnih vratih v podstrešno sobo. Kmalu nato se je vrnila teta in jaz sem prišel v kuhinjo kot bi se ne bilo nič zgodilo.

Drugi dan sem pogledal v seno, kako je s prešcami. Lotile so se jih že miši. Obgrizene sem z nožem obrezal in dal drobtine kokošim. Ostale preše pa sem nesel na skrivnem sosedovem Jernejčku in ga prosil, da ne črhne o tem besedice ne doma ne moji teti.

Na Verne duše je prišla moja mati pome in me odpeljala domov v mesto.

Še doma sem bil dalj časa v strahu, če ni dolenjska teta izvedela o mojem skrivnem nabiranju preše.

Čeprav se to ni zgodilo, mi je vest le dolgo očitala to dejanje, ki sem ga izvršil kljub prepovedi dobre tetke.

Kadar koli govorimo pri verouku o vesti, mi pride vselej ta dogodek v spomin. Zdaj vem, da je vest huda opominjevalka in ne dá človeku zlepa miru.

Tine

Kmet in cigan

Ilustriral M. Sedej.

Ne vem, ali je bilo res ali ne. Pravijo pa, da je postal cigan silno lačen. Tako lačen, da bi požrl volka s kostmi in kožo vred, če bi ga dobil. Ker ga pa ni dobil, mu je v želodcu še naprej krulilo in ropotalo, kakor da bi tolkel po praznem sodu.

Cigan bi zmaknil kje kako kokodajsko in si jo spekel. Za prvo silo bi bilo. Ali kaj, ko stoji skoraj ob vsakem vogalu stražnik. In če kje kaj zmakneš, hop po ciganu, pa naj še tako zatrjuje, da je nedolžen. Stražnik pa ni Bog ve kako vljuden gospod in cigan nima rad z njim posla...

Gre zato cigan h kmetu, da si poišče dela in pošten prigrizek.

»Dobar dan, gospon. Imate kaj dela in jela? Vse pojem, kar mi daste in vse naredim, kar ukažete.«